

Πάει ο παλιός ο χρόνος...

Πάει ο παλιός ο χρόνος
ας γιορτάσουμε, παιδιά,
και του χωρισμού ο πόνος
ας κοιμάται στην καρδιά.

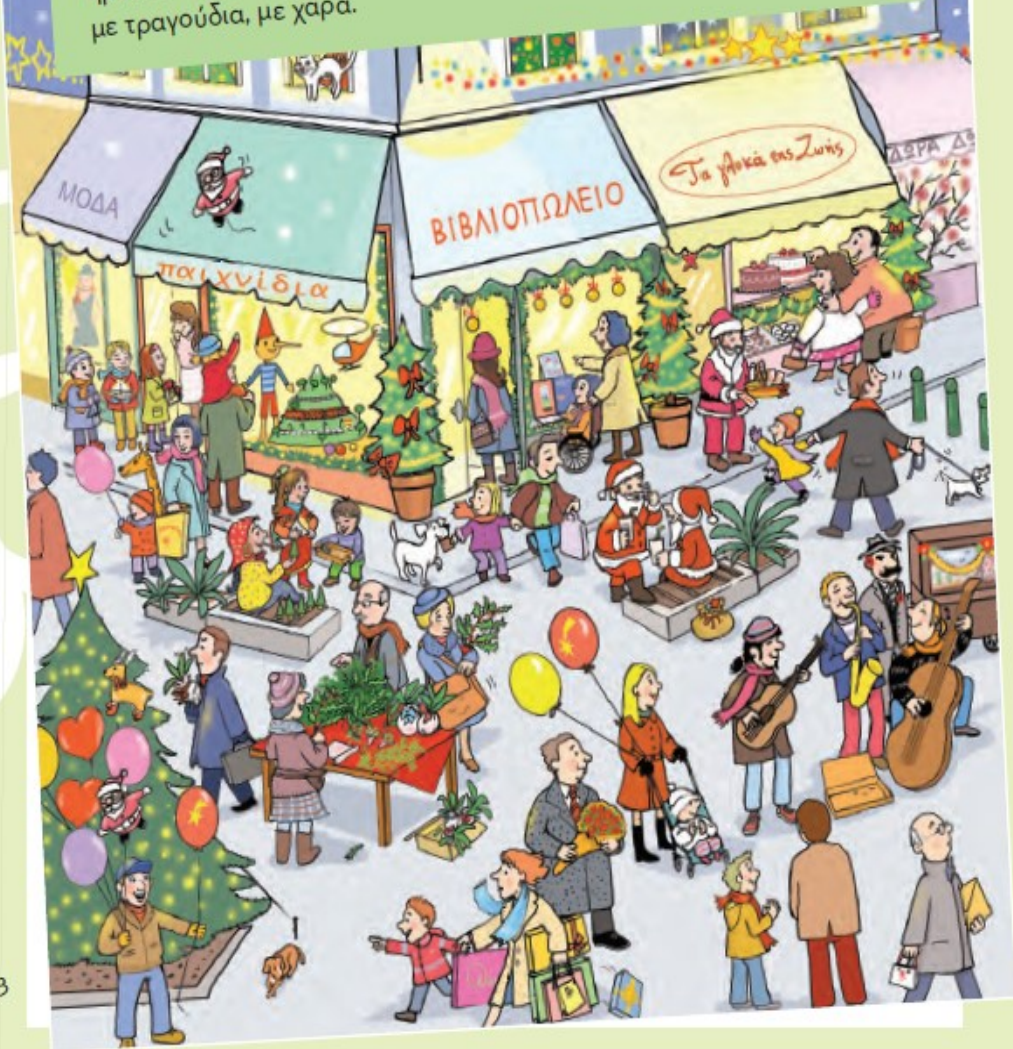
Καλή χρονιά, χρόνια πολλά
χαρούμενη, χρυσή Πρωτοχρονιά.

Γέρε χρόνε φύγε τώρα,
πάει η δική σου η σειρά,
ήρθε ο νέος με τα δώρα,
με τραγούδια, με χαρά.

Καλή χρονιά, χρόνια πολλά
χαρούμενη, χρυσή Πρωτοχρονιά.

Μα κι αν φεύγεις μακριά μας,
στην καρδιά μας πάντα ζει
κάθε λύπη και χαρά μας
που περάσαμε μαζί.

Καλή χρονιά, χρόνια πολλά
χαρούμενη, χρυσή Πρωτοχρονιά.

Πάει ο παλιός ο χρόνος...

Πάει ο παλιός ο χρόνος

ας γιορτάσουμε, παιδιά,

και του χωρισμού ο πόνος

ας κοιμάται στην καρδιά.

Καλή χρονιά, χρόνια πολλά

χαρούμενη, χρυσή Πρωτοχρονιά.

Γέρε χρόνε φύγε τώρα,

πάει η δική σου η σειρά,

ήρθε ο νέος με τα δώρα,

με τραγούδια, με χαρά.

Καλή χρονιά, χρόνια πολλά

χαρούμενη, χρυσή Πρωτοχρονιά.

Μα κι αν φεύγεις μακριά μας,

στην καρδιά μας πάντα ζει

κάθε λύπη και χαρά μας

που περάσαμε μαζί.

Καλή χρονιά, χρόνια πολλά

χαρούμενη, χρυσή Πρωτοχρονιά.

Στην ενότητα αυτή θα μάθεις:

- ✓ Να περιγράφεις ένα πρόσωπο.
- ✓ Να ξεχωρίζεις τα μέρη απλών προτάσεων.
- ✓ Να φτιάχνεις αντίθετες λέξεις με τα **ξε-**, **α-** και **αν-**.
- ✓ Να κλίνεις τα θηλυκά ουσιαστικά σε **-α**.
- ✓ Να χωρίζεις μια λέξη στα δύο, όταν δε χωρά ολόκληρη στο τέλος της σειράς.
- ✓ Τα μέρη του σώματος και του προσώπου.

Κάλαντα Χριστουγέννων

Καλήν εσπέραν, άρχοντες,
αν είναι ορισμός σας,
Χριστού τη θεία γέννησιν
να πω στ' αρχοντικό σας.

Χριστός γεννάται σήμερα
εν Βηθλεέμ τη πόλει,
οι ουρανοί αγάλλονται,
χαίρει η κτίσις όλη.

1

Παρατήρησε την εικόνα στη διπλανή σελίδα και πες.

- ☀ Τι βλέπεις σε αυτή;
- ☀ Τι φορά το κοριτσάκι που δίνει ένα μπισκότο στον σκύλο;
- ☀ Πώς είναι ο κύριος με τη λατέρνα;
- ☀ Τι έκφραση έχει στο πρόσωπό της η κυρία με το μπλε καπέλο;
- ☀ Τι κάνουν τα παιδιά με τα τριγωνάκια και το καράβι στα χέρια;

Αντίγραψε στο τετράδιό σου τους τέσσερις πρώτους στίχους από το τραγούδι για τον παλιό τον χρόνο και μάθε να τους λες απέξω.

Κάλαντα Χριστουγέννων

Καλήν εσπέραν, άρχοντες,
αν είναι ορισμός σας,
Χριστού τη θεία γέννησιν
να πω στ' αρχοντικό σας.

Χριστός γεννάται σήμερα
εν Βηθλεέμ τη πόλει,
οι ουρανοί αγάλλονται,
χαίρει η κτίσις όλη.

Κάλαντα Χριστουγέννων

Καλήν εσπέραν, άρχοντες,

αν είναι ορισμός σας,

Χριστού τη θεία γέννησιν

να πω στ' αρχοντικό σας.

Χριστός γεννάται σήμερον

εν Βηθλεέμ τη πόλει,

οι ουρανοί αγάλλονται,

χαίρει η κτίσις όλη.

Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας

Στον τόπο σας τραγουδάτε κάλαντα; Ποια; Αναζητήστε κάλαντα από διάφορα μέρη της Ελλάδας και διαβάστε τα στην τάξη. Ρωτήστε να μάθετε και συζητήστε στην τάξη: Έχετε χριστουγεννιάτικα έθιμα στον τόπο σας; Ποια; Ποια είναι τα έθιμα για την Πρωτοχρονιά;

Στο Τετράδιο Εργασιών, στην άσκηση 1 στη σελίδα 73, θα βρεις τι κουβαλά ο Αϊ-Βασίλης μέσα στα σακούλια του.

2

Η Γαλήνη διαβάζει το βιβλίο που της έκανε δώρο η μαμά της για τα Χριστούγεννα. Διάβασε και εσύ μαζί της.

Η τελευταία επίσκεψη του Αϊ-Βασίλη

Όταν ο αδελφός μου κι εγώ ήμασταν μικρά παιδιά, κάθε παραμονή της Πρωτοχρονιάς μάς επισκεπτόταν ο Αϊ-Βασίλης. Ναι, δε σας λέω ψέματα. Ερχόταν ο ίδιος με την κατακόκκινη στολή του, τις γυαλιστερές του μπότες και τ' άσπρα γένια και μουστάκια του που γέμιζαν το καλοκάγαθο πρόσωπό του. Είχε και μια μεγάλη σακούλα κρεμασμένη πίσω στον ώμο του και, αφού έσκυβε στα κρεβάτια μας και μας χάιδευε, άφηνε τα δώρα μας δίπλα στο προσκέφαλό μας.

Γιωργία Ανεζίνη-Λεράκη, «Η τελευταία επίσκεψη του Αϊ-Βασίλη», εκδ. Κέδρος

Άσκηση 1

Τα σακούλια του Αϊ-Βασίλη είναι γεμάτα λέξεις! Μπορείς να τις βάλεις στη σειρά, για να φτιάξεις προτάσεις που περιγράφουν χριστουγεννιάτικα έθιμα;

Γράψε τις προτάσεις στο τετράδιό σου και μάθε να γράφεις σωστά την πρώτη πρόταση.

Στην κορυφή του βάζουμε χριστουγεννιάτικου δέντρου το Χριστουγέννων αστέρι των

Χριστούγεννα Τα δώρα ανταλλάσσουμε

Τα τα λένε κάλαντα παιδιά

Την κόβουμε Πρωτοχρονιά βασιλόπιτα τη

Πρόσεξε τη λέξη ανταλλάσσουμε; Έχει δύο λ και δύο σ.

Στην κορυφή του χριστουγεννιάτικου δέντρου βάζουμε το αστέρι των Χριστουγέννων.

Τα Χριστούγεννα ανταλλάσσουμε δώρα.

Τα παιδιά λένε τα κάλαντα.

Την Πρωτοχρονιά κόβουμε τη βασιλόπιτα.

- 2 Η Γαλήνη διαβάζει το βιβλίο που της έκανε δώρο η μαμά της για τα Χριστούγεννα. Διάβασε και εσύ μαζί της.

Η τελευταία επίσκεψη του Αϊ-Βασίλη

Όταν ο αδελφός μου κι εγώ ήμασταν μικρά παιδιά, κάθε παραμονή της Πρωτοχρονιάς μάς επισκεπτόταν ο Αϊ-Βασίλης. Ναι, δε σας λέω ψέματα. Ερχόταν ο ίδιος με την κατακόκκινη στολή του, τις γυαλιστερές του μπότες και τ' άσπρα γένια και μουστάκια του που γέμιζαν το καλοκάγαθο πρόσωπό του. Είχε και μια μεγάλη σακούλα κρεμασμένη πίσω στον ώμο του και, αφού έσκυβε στα κρεβάτια μας και μας χάιδευε, άφηνε τα δώρα μας δίπλα στο προσκέφαλό μας.

Γιωργία Ανεζίνη-Λεράκη, «Η τελευταία επίσκεψη του Αϊ-Βασίλη», εκδ. Κέδρος

Η τελευταία επίσκεψη του Αϊ-Βασίλη

Όταν ο αδελφός μου κι εγώ ήμασταν μικρά παιδιά, κάθε παραμονή της Πρωτοχρονιάς μάς επισκεπτόταν ο Αϊ-Βασίλης. Ναι, δε σας λέω ψέματα. Ερχόταν ο ίδιος με την κατακόκκινη στολή του, τις γυαλιστερές του μπότες και τ' άσπρα γένια και μουστάκια του που γέμιζαν το καλοκάγαθο πρόσωπό του. Είχε και μια μεγάλη σακούλα κρεμασμένη πίσω στον ώμο του και, αφού έσκυβε στα κρεβάτια μας και μας χάιδευε, άφηνε τα δώρα μας δίπλα στο προσκέφαλό μας.

12. Ποπό! Κόσμος που περνά!

Ψάξε στο λεξικό τις λέξεις
καλοκάγαθος και προσκέφαλο
και πρόσθεσέ τες στο δικό σου λεξικό.

Μάθε να γράφεις σωστά
την πρώτη φράση του κειμένου.

Διάβασε προσεκτικά τις υπογραμμισμένες
φράσεις και τις ερωτήσεις που
ακολουθούν, παρατήρησε την εικόνα
του Αϊ-Βασίλη και συμπλήρωσε
τον παρακάτω πίνακα.

- ◆ Πώς είναι τα ρούχα του;
- ◆ Ποια είναι τα χαρακτηριστικά
του προσώπου του;
- ◆ Τι έκφραση έχει;

Χαρακτηριστικά προσώπου	Ρούχα	Έκφραση προσώπου

Για να περιγράψεις τον εαυτό σου και άλλα πρόσωπα,
πήγαινε στο **Τετράδιο Εργασιών**, στις σελίδες 73 και 74, και
κάνε τις ασκήσεις **2** και **3**. Έπειτα κάνε τις ασκήσεις **4** και **5**
στη σελίδα 75.

καλοκάγαθος -η -ο: χαρακτηρισμός
ανθρώπου που τον χαρακτηρίζει μεγάλη

καλοσύνη και ανεκτικότητα η οποία καμιά φορά καταλήγει σε αφέλεια, σε απλοϊκότητα.

προσκέφαλο το: (οικ.) 1. μαξιλάρι που τοποθετείται κάτω από το κεφάλι, για να το στηρίζει κατά τον ύπνο ή την ανάπαυση: Κοιμάται με / χωρίς ~. Έβαλε τα χρήματα κάτω από το προσκέφαλό του. || (μτφ.): Είμαι / βρίσκομαι / αγρυπνώ / στέκομαι πάνω στο / από το ~ κάποιου, φροντίζω, περιποιούμαι συνεχώς και ιδιαιτέρως κπ. και κυρίως έναν άρρωστο ή πάσχοντα. (έκφρ.) έχω κτ. (πάντα) κάτω από το προσκέφαλό μου, για κτ. που εκτιμώ ιδιαίτερα ή και το χρησιμοποιώ συχνά: Είχε το Σεφέρη / την Αγία Γραφή / τη φωτογραφία της κόρης του κάτω από το προσκέφαλό του. 2. καθετί που χρησιμοποιείται ως προσκέφαλο: Έβαλε το σακάκι του για ~. Κοιμήθηκε στο χώμα με ~ μια πέτρα.

◆ Τι έκφραση έχει;

Χαρακτηριστικά προσώπου	Ρούχα	Έκφραση προσώπου

◆ Τι έκφραση έχει;

Χαρακτηριστικά προσώπου	Ρούχα	Έκφραση προσώπου
άσπρα γένια	κατακόκκινη	καλοκάγαθο
μουστάκια	στολή	πρόσωπο
	γυαλιστερές	
	μπότες	

Άσκηση 2

Η Γαλήνη θέλει να περιγράψει σε μια φίλη της αυτούς που είδε στη χριστουγεννιάτικη αγορά. Μπορείς να τη βοηθήσεις; Διάλεξε ένα από τα παρακάτω πρόσωπα που συνάντησε η Γαλήνη στην αγορά και περίγραψε το **στο τετράδιό σου**.

Έξω από το βιβλιοπωλείο συνάντησα τη μαμά μιας φίλης μου. Φορούσε ροζ καπέλο, ροζ κασκόλ, μπλε παλτό και καφέ μπότες.

Έξω από το βιβλιοπωλείο συνάντησα τον θείο μου με την ξαδέλφη μου. Φορούσαν χειμωνιάτικα ρούχα και κασκόλ. Τα πρόσωπά τους ήταν πολύ χαρούμενα.

Στο δρόμο μια κυρία είχε ένα στολισμένο τραπέζι και πουλούσε χριστουγεννιάτικα γκι. Εκείνη τη στιγμή αγόραζαν από αυτήν ένας φαλακρός κύριος με γυαλιά που φορούσε κασκόλ. Μια άλλη κυρία φορούσε μπλε καπέλο, μπλε παλτό κι είχε μια μεγάλη καφέ τσάντα.

Η Γαλήνη είδε και τρεις μουσικούς που έπαιζαν μουσική με τα μουσικά τους όργανα. Τα πρόσωπά τους ήταν πολύ

χαρούμενα και φορούσαν χειμωνιάτικα ρούχα.

Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας

Άσκηση 3

Θέλεις να προσπαθήσεις τώρα να περιγράψεις τον εαυτό σου; Κόλλησε μια φωτογραφία σου.

Τα μαλλιά μου είναι

.....

Το δέρμα μου είναι

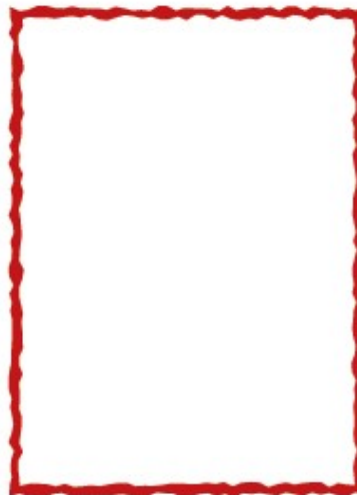
.....

Τα χείλη μου είναι

.....

Τα πόδια μου είναι

.....

Τα μάτια μου είναι

.....

Τα δόντια μου είναι

.....

Τα δάχτυλά μου είναι

.....

Το σώμα μου είναι

.....

Για να σε βοηθήσω, σου δίνω μερικά επίθετα.

μαλλιά	καστανά	κοντά	φουντωτά	κατσαρά
μάτια	γαλανά	καστανά	μεγάλα	πράσινα
δέρμα	ανοιχτό	σκούρο	μελαψό	απαλό
χείλη	λεπτά	χοντρά	σαρκώδη	σκασμένα
δόντια	αστραφτερά	γερά	αραιά	στραβά

Αντίγραψε στο τετράδιό σου τα μέρη του σώματος και του προσώπου, που είναι γραμμένα με κόκκινο χρώμα, και μάθε να τα γράφεις σωστά.

Τα μαλλιά μου είναι: καστανά κοντά
φουντωτά κατσαρά

Τα μάτια μου είναι: γαλανά καστανά
μεγάλα πράσινα

Το δέρμα μου είναι: ανοιχτό σκούρο
μελαψό απαλό

Τα δόντια μου είναι: αστραφτερά γερά
αραιά στραβά

Τα χείλη μου είναι: λεπτά χοντρά
σαρκώδη σκασμένα

Τα δάχτυλά μου είναι: μεγάλα μικρά
λεπτά χοντρά

Τα πόδια μου είναι: μακριά λεπτά
κανονικά

Το σώμα μου είναι: λεπτό χοντρό δυνατό
κανονικό

Άσκηση 4

Ξεχώρισε τις πέντε λέξεις και γράψ' τες με πεζά γράμματα.

ΧΕΡΙ ΠΟΔΙ ΔΑΧΤΥΛΟ ΚΕΦΑΛΙ ΜΑΛΛΙΑ

Μην ξεχάσεις τους τόνους.

Άσκηση 4

Ξεχώρισε τις πέντε λέξεις και γράψ' τες με πεζά γράμματα.

ΧΕΡΙ ΠΟΔΙ ΔΑΧΤΥΛΟ ΚΕΦΑΛΙ ΜΑΛΛΙΑ

χέρι πόδι δάχτυλο κεφάλι μαλλιά

Μην ξεχάσεις τους τόνους.

Άσκηση 5

Θυμάσαι τις εκφράσεις με τις λέξεις **καιρός** και **δρόμος** που συνάντησες στην προηγούμενη ενότητα και έγραψες στο λεξικό σου; Και με τις λέξεις **μάτια**, **στόμα** και **αυτιά** υπάρχουν πολλές εκφράσεις.

Για παράδειγμα, λέμε: «κάνω τα στραβά **μάτια**»,

«δε μου γεμίζει το **μάτι**»,

«στάζει μέλι το **στόμα** του»,

«από το ένα **αυτί** μπαίνει, από το άλλο βγαίνει».

Συγκέντρωσε όσο γίνεται περισσότερες εκφράσεις με τα μέρη του σώματος και γράψ' τις στο λεξικό σου. Σε ποιο σημείο του λεξικού θα τις προσθέσεις;

Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας

3

Η Γαλήνη αγόρασε στους φίλους της από ένα βιβλίο ως χριστουγεννιάτικο δώρο. Διάβασε και εσύ ένα παραμύθι από το βιβλίο που χάρισε στη Χαρά.

Το αστέρι των Χριστουγέννων

Μια φορά κι έναν καιρό ζούσε στον ουρανό ένα αστεράκι. Βαριόταν όμως να κάνει κάθε βράδυ τα ίδια και τα ίδια. Μια μέρα λοιπόν, που ο ήλιος έλαμπε και κανένας δεν μπορούσε να το δει, το αστεράκι το 'σκασε από το σπίτι του.

Στριφογύρισε, στριφογύρισε και κάποτε έφτασε πάνω απ' τη Γη.

Αυτό που δεν ήξερε το αστεράκι ήταν ότι τώρα το έβλεπαν κι οι άνθρωποι από τη Γη.

– Ανακαλύψαμε, είπαν, ένα νέο αστέρι. Και του έδωσαν κι ένα όνομα. Το ονόμασαν Βιγαδεζή.

Το αστεράκι όμως γρήγορα βαρέθηκε να βλέπει μόνο δέντρα, τα οργωμένα χωράφια, τα πλοία και τους ελέφαντες στην Ινδία. Πλησίασε, λοιπόν, λίγο περισσότερο.

Τώρα έβλεπε και τους ανθρώπους. Οι άνθρωποι γεμάτοι θαυμασμό έβλεπαν αυτό το υπέρλαμπρο άστρο.

– Δεν μπορεί, έλεγαν, κάτι θα συμβεί στον κόσμο. Κάτι πολύ καλό. Αλλιώς, γιατί να φανεί αυτό το αστέρι.

Στο αστέρι άρεσαν πολύ οι παράξενοι άνθρωποι.

Παρατηρούσε, λοιπόν, εδώ και λίγες μέρες τρεις ανθρώπους που περπατούσαν στην έρημο. Περπατούσαν και περπατούσαν. Κάτι κρατούσαν στα χέρια τους και προχωρούσαν κοιτάζοντας κάπου κάπου τον ουρανό.

Μια νύχτα, το αστεράκι είδε άλλους δύο παράξενους ανθρώπους. Έναν άντρα και μια γυναίκα. Κι ένα γαϊδουράκι. Φαινόταν κουρασμένοι και πήγαιναν πολύ αργά.

12. Ποπό! Κόσμος που περνά!

Το αστεράκι πλησίασε λίγο περισσότερο. Η λάμψη του μεγάλωσε. Το αστεράκι είδε τη γυναίκα να κατεβαίνει από το γαϊδουράκι. Κρατούσε την κοιλιά της που ήταν μεγάλη και στρογγυλή. Άραγε αυτή η γυναίκα θα γεννούσε εκεί στην ερημιά μόνη της; Το αστεράκι ανήσυχο πλησίασε ακόμη περισσότερο.

Η γυναίκα μπήκε σε μια σπηλιά της ερήμου. Ο άντρας στάθηκε απέξω. Όταν ακούστηκε το πρώτο κλάμα του μωρού, το αστεράκι ένιωσε την καρδιά του να σπαρταράει από χαρά. Αχ, πόσο ήθελε να δει αυτό το μωράκι. Πλησίασε ακόμη λίγο. Όλη η έρημος γύρω φωτίστηκε σαν να 'ταν μέρα.

Είδε μέσα στη σπηλιά τους τρεις γέροντες γονατιστούς μπροστά σε μια φάτνη, να προσφέρουν στο μωράκι σμύρνα, χρυσό και λιβάνι.

Ένα φως ξεχυνόταν γύρω από τη φάτνη και φώτιζε το ήρεμο πρόσωπο της μητέρας του μωρού. Το αστεράκι πρόλαβε να δει τα μάτια του μωρού που το κοίταζαν γλυκά. Τίποτε άλλο...

Έπειτα έσβησε σαν κεράκι και χάθηκε απ' τον ουρανό.

Ευγενία Φακίνου, «Το αστέρι των Χριστουγέννων», εκδ. Κέδρος

- ☀ Πώς ονόμασαν οι άνθρωποι το αστεράκι;
- ☀ Ποιους είδε το αστεράκι να περπατούν στην έρημο;
- ☀ Τι είδε το αστεράκι μέσα στη σπηλιά;
- ☀ Τι συνέβη στο αστεράκι στο τέλος της ιστορίας;
- ☀ Ποιοι νομίζεις ότι ήταν η γυναίκα που γέννησε, ο άντρας της και το μωρό που γεννήθηκε;

Αντίγραψε στο τετράδιό σου την πρόταση με τα έντονα γράμματα και μάθε να τη γράφεις σωστά.

Το αστέρι των Χριστουγέννων

Μια φορά κι έναν καιρό ζούσε στον ουρανό ένα αστεράκι. Βαριόταν όμως να κάνει κάθε βράδυ τα ίδια και τα ίδια. Μια μέρα λοιπόν, που ο ήλιος έλαμπε και κανένας δεν μπορούσε να το δει, το αστεράκι το 'σκασε από το σπίτι του.

Στριφογύρισε, στριφογύρισε και κάποτε έφτασε πάνω απ' τη Γη.

Αυτό που δεν ήξερε το αστεράκι ήταν ότι τώρα το έβλεπαν κι οι άνθρωποι από τη Γη.

— Ανακαλύψαμε, είπαν, ένα νέο αστέρι. Και του έδωσαν κι ένα όνομα. Το ονόμασαν Βιγαδεζή.

Το αστεράκι όμως γρήγορα βαρέθηκε να βλέπει μόνο δέντρα, τα οργωμένα χωράφια, τα πλοία και τους ελέφαντες στην Ινδία. Πλησίασε, λοιπόν, λίγο περισσότερο.

Τώρα έβλεπε και τους ανθρώπους. Οι άνθρωποι γεμάτοι θαυμασμό έβλεπαν αυτό το υπέρλαμπρο άστρο.

— Δεν μπορεί, έλεγαν, κάτι θα συμβεί στον κόσμο. Κάτι πολύ καλό. Αλλιώς, γιατί να φανεί αυτό το αστέρι.

Στο αστέρι άρεσαν πολύ οι παράξενοι άνθρωποι.

Παρατηρούσε, λοιπόν, εδώ και λίγες μέρες τρεις ανθρώπους που περπατούσαν στην έρημο. Περπατούσαν και περπατούσαν. Κάτι κρατούσαν στα χέρια τους και προχωρούσαν κοιτάζοντας κάπου κάπου τον ουρανό.

Μια νύχτα, το αστεράκι είδε άλλους δύο παράξενους ανθρώπους. Έναν άντρα και μια γυναίκα. Κι ένα γαϊδουράκι. Φαινόntonταν κουρασμένοι και πήγαιναν πολύ αργά.

Το αστεράκι πλησίασε λίγο περισσότερο. Η λάμψη του μεγάλωσε. Το αστεράκι είδε τη γυναίκα να κατεβαίνει από το γαϊδουράκι. Κρατούσε την κοιλιά της που ήταν μεγάλη και στρογγυλή. Άραγε αυτή η γυναίκα θα γεννούσε εκεί στην ερημιά μόνη της; Το αστεράκι ανήσυχο πλησίασε ακόμη περισσότερο.

Η γυναίκα μπήκε σε μια σπηλιά της ερήμου. Ο άντρας στάθηκε απέξω. Όταν ακούστηκε το πρώτο κλάμα του μωρού, το αστεράκι ένιωσε την καρδιά του να σπαρταράει από χαρά. Αχ, πόσο ήθελε να δει αυτό το μωράκι. Πλησίασε ακόμη λίγο. Όλη η έρημος γύρω φωτίστηκε σαν να 'ταν μέρα.

Είδε μέσα στη σπηλιά τους τρεις γέροντες γονατιστούς μπροστά σε μια φάτνη, να προσφέρουν στο μωράκι σμύρνα, χρυσό και λιβάνι.

Ένα φως ξεχυνόταν γύρω από τη
φάτνη και φώτιζε το ήρεμο πρόσωπο της
μητέρας του μωρού. Το αστεράκι πρόλαβε
να δει τα μάτια του μωρού που το
κοίταζαν γλυκά. Τίποτε άλλο...

Έπειτα έσβησε σαν κεράκι και χάθηκε
απ' τον ουρανό.

Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας

Το παραμύθι που διάβασες αποτελείται από πολλές προτάσεις, άλλες μεγάλες και άλλες μικρές. Θυμήσου! Κάθε πρόταση αποτελείται από τουλάχιστον δύο μέρη. Το ένα δείχνει **ποιος κάνει κάτι** (π.χ. ο άντρας) και το άλλο δείχνει **τι κάνει** (π.χ. στάθηκε απέξω). Οι πληροφορίες αυτές είναι απαραίτητες, για να καταλάβεις μια πρόταση ή ένα κείμενο.

4 Ξαναδιάβασε τις υπογραμμισμένες προτάσεις του κειμένου **3** και συμπλήρωσε τον πίνακα.

Ποιος κάνει κάτι;		Τι κάνει;	
Ποιος το 'σκασε από το σπίτι του;		Τι έκανε το αστεράκι;	
Ποιος μπήκε σε μια σπηλιά της ερήμου;		Τι έκανε η γυναίκα;	
Ποιος στάθηκε απέξω;	Ο άντρας	Τι έκανε ο άντρας;	στάθηκε απέξω.

▶▶ Πήγαινε στις σελίδες 76 και 77 του **Τετραδίου Εργασιών** και κάνε τις ασκήσεις **6** και **7**.

5 Σύγκρινε τα παρακάτω ζευγάρια λέξεων και πες σε τι νομίζεις ότι μας χρησιμεύουν τα **α-**, **αν-** και **ξε-**.

κακός – άκακος

διψώ – ξεδιψώ

κινητός – ακίνητος

κολλώ – ξεκολλώ

μπερδεύω – ξεμπερδεύω

υπάκουος – ανυπάκουος

γνωστός – άγνωστος

Μάθε να γράφεις σωστά τις παραπάνω λέξεις.

▶▶ Πήγαινε στο **Τετράδιο Εργασιών**, στη σελίδα 77, και κάνε την άσκηση **8**, για να δεις τι γίνεται στην Ανάποδη Χώρα.

η ένα κείμενο.

- 4 Ξαναδιάβασε τις υπογραμμισμένες προτάσεις του κειμένου 3 και συμπλήρωσε τον πίνακα.

Ποιος κάνει κάτι;		Τι κάνει;	
Ποιος το 'σκασε από το σπίτι του;		Τι έκανε το αστεράκι;	
Ποιος μπήκε σε μια σπηλιά της ερήμου;		Τι έκανε η γυναίκα;	
Ποιος στάθηκε απέξω;	Ο άντρας	Τι έκανε ο άντρας;	στάθηκε απέξω.

η ένα κείμενο.

- 4 Ξαναδιάβασε τις υπογραμμισμένες προτάσεις του κειμένου 3 και συμπλήρωσε τον πίνακα.

Ποιος κάνει κάτι;		Τι κάνει;	
Ποιος το 'σκασε από το σπίτι του;	<u>Το αστεράκι</u>	Τι έκανε το αστεράκι;	<u>το 'σκασε από το σπίτι του.</u>
Ποιος μπήκε σε μια σπηλιά της ερήμου;	<u>Η γυναίκα</u>	Τι έκανε η γυναίκα;	<u>μπήκε σε μια σπηλιά της ερήμου.</u>
Ποιος στάθηκε απέξω;	Ο άντρας	Τι έκανε ο άντρας;	στάθηκε απέξω.

Άσκηση 6

Διάβασε προσεκτικά το παρακάτω κείμενο και πες από πόσες προτάσεις αποτελείται. Έπειτα βάλε στην αριστερή στήλη του πίνακα όσες λέξεις σου δείχνουν ποιος κάνει κάτι και στη δεξιά στήλη όσες λέξεις σου δείχνουν τι κάνει. Ακολούθησε το παράδειγμα.

Έξω από το παράθυρο

Ο αέρας φυσά δυνατά. Το χιόνι σκεπάζει την αυλή μας. Τα παγωμένα πουλάκια ψάχνουν για τροφή. Τα παιδιά φτιάχνουν γελαστούς χιονάνθρωπους. Ένα κοριτσάκι κάνει έλκηθρο. Μια γάτα αφήνει τα ίχνη της στο χιόνι. Και εγώ τους κοιτάζω όλους πίσω από το τζάμι.

ΠΟΙΟΣ ΚΑΝΕΙ ΚΑΤΙ;

ΤΙ ΚΑΝΕΙ;

Ο αέρας

φυσά δυνατά.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Άσκηση 6

Διάβασε προσεκτικά το παρακάτω κείμενο και πες από πόσες προτάσεις αποτελείται. Έπειτα βάλε στην αριστερή στήλη του πίνακα όσες λέξεις σου δείχνουν ποιος κάνει κάτι και στη δεξιά στήλη όσες λέξεις σου δείχνουν τι κάνει. Ακολούθησε το παράδειγμα.

Έξω από το παράθυρο

Ο αέρας φυσά δυνατά. Το χιόνι σκεπάζει την αυλή μας. Τα παγωμένα πουλάκια ψάχνουν για τροφή. Τα παιδιά φτιάχνουν γελαστούς χιονάνθρωπους. Ένα κοριτσάκι κάνει έλκηθρο. Μια γάτα αφήνει τα ίχνη της στο χιόνι. Και εγώ τους κοιτάζω όλους πίσω από το τζάμι.

ΠΟΙΟΣ ΚΑΝΕΙ ΚΑΤΙ;

ΤΙ ΚΑΝΕΙ;

Ο αέρας	φυσά δυνατά.
Το χιόνι	σκεπάζει την αυλή μας.
Τα παγωμένα πουλάκια	ψάχνουν για τροφή.
Τα παιδιά	φτιάχνουν γελαστούς χιονάνθρωπους.
Ένα κοριτσάκι	κάνει έλκηθρο.
Μια γάτα	αφήνει τα ίχνη της στο χιόνι.
Εγώ	τους κοιτάζω όλους πίσω από το τζάμι.

Άσκηση 7

Γράψε σε μια λευκή σελίδα μια χριστουγεννιάτικη ιστορία με όσο γίνεται περισσότερες από τις παρακάτω λέξεις.

κορφή   κορδέλα   άγριος   φρατζόλα
 δρόμος   κάρβουνο   σπουργίτης   βροχή
 αρχιμηνιά   έλκηθρο   χρυσός   όρθιος
 γιρλάντα   κορμός   φούρνος

Έπειτα ζωγράφισε την ιστορία σου.

Στο τέλος μαζέψτε όλες τις ιστορίες και φτιάξτε ένα βιβλίο της τάξης. Διαλέξτε τι θα βάλετε στο εξώφυλλο και γράψτε απέξω τα ονόματά σας.

5

Σύγκρινε τα παρακάτω ζευγάρια λέξεων και πες σε τι νομίζεις ότι μας χρησιμεύουν τα α-, αν- και ξε-.

κακός – άκακος

διψώ – ξεδιψώ

κινητός – ακίνητος

κολλώ – ξεκολλώ

μπερδεύω – ξεμπερδεύω

υπάκουος – ανυπάκουος

γνωστός – άγνωστος

Μάθε να γράφεις σωστά τις παραπάνω λέξεις.

Πήγαινε στο Τετράδιο Εργασιών, στη σελίδα 77, και κάνε την άσκηση

8, για να δεις τι γίνεται στην Ανάποδη Χώρα.

Άσκηση 8

Βρες για τις υπογραμμισμένες λέξεις τις αντίθετές τους με τα **ξε-**, **α-** και **αν-** και θα μάθεις τι συμβαίνει στην Ανάποδη Χώρα.

Κάθε βράδυ ο πιστός ..... φύλακας της Ανάποδης Χώρας κλειδώνει ..... τη μεγάλη ξύλινη πύλη βιδώνοντας ..... τις πελώριες βίδες της και καρφώνοντάς ..... τη με το σφυρί του.

Έπειτα κουρδίζει ..... το τεράστιο παλιό ρολόι του κάστρου, το οποίο σημαίνει την ώρα, και το κρεμά ..... προσεκτικά. Αφού τελειώσει τις δουλειές του, πέφτει να κοιμηθεί ήσυχος .....

77

Άσκηση 8

Βρες για τις υπογραμμισμένες λέξεις τις αντίθετές τους με τα **ξε-**, **α-** και **αν-** και θα μάθεις τι συμβαίνει στην Ανάποδη Χώρα.

Κάθε βράδυ ο πιστός ..... **άπιστος** ..... φύλακας της Ανάποδης Χώρας κλειδώνει ..... **ξεκλειδώνει** ..... τη μεγάλη ξύλινη πύλη βιδώνοντας ..... **ξεβιδώνοντας** ..... τις πελώριες βίδες της και καρφώνοντάς ..... **ξεκαρφώνοντάς** ..... τη με το σφυρί του.

Έπειτα κουρδίζει ..... **ξεκουρδίζει** ..... το τεράστιο παλιό ρολόι του κάστρου, το οποίο σημαίνει την ώρα, και το κρεμά ..... **ξεκρεμά** ..... προσεκτικά. Αφού τελειώσει τις δουλειές του, πέφτει να κοιμηθεί ήσυχος ..... **ανήσυχος** .....

77

- 6 Το παρακάτω κείμενο είναι από το βιβλίο που χάρισε η Γαλήνη στον Αρμπέν.

Ο δικός μας Αϊ-Βασίλης

Καλή του ώρα του Αϊ-Βασίλη με την κόκκινη φόρμα και την ολόλευκη γούνα, δε λέω... Μα, αυτός, μάτια μου, τι σχέση έχει με τον δικό μας τον Αϊ-Βασίλη τον σοφό, τον δάσκαλο; Το λένε και τα κάλαντα: «Βαστάει πένα και χαρτί, χαρτί και καλαμάρι, και στο ραβδί του ακούμπησε να πει τ' αλφαβητάρι». Στα κάλαντα της Μυκόνου τον λένε... γραμματικό! «Κι αν είσαι και γραμματικός, πες μας την αλφαβήτα».

Και βέβαια ήτανε γραμματικός και πολύ σπουδαγμένος. Ένας από τους Τρεις Ιεράρχες. Κι έγραψε πάμπολλα συγγράμματα και έδωσε συμβουλές, πώς να διαβάζουν τα παιδιά, πόση αξία έχει το διάβασμα.

Τα έλεγα όλα αυτά με λόγια απλά στην εγγονή μου, όταν ξαφνικά μπήκε ο παππούς και είπε: «Από το πολύ νέφος δε φαίνεται η Αθήνα!». Κι η εγγονή μου, που περιμένει τα δώρα της από τον καλό μας γραμματικό και δάσκαλο, ρώτησε με αγωνία: «Γιαγιάκα μου, λες να μην τη βρει την Αθήνα ο Αϊ-Βασίλης με τόσο πολύ νέφος;».

Αγγελική Βαρελά, περιοδικό «Συνεργασία», τ. 22, 1994-95

- ☀ Υπογράμμισε στο κείμενο τις λέξεις με τις οποίες περιγράφει η συγγραφέας τον «δικό μας» Αϊ-Βασίλη.
- ☀ Ξέρεις ποιοι είναι οι Τρεις Ιεράρχες;
- ☀ Πότε γιορτάζουν και οι τρεις μαζί;
- ☀ Γιατί φοβάται το κοριτσάκι ότι δε θα βρει ο Αϊ-Βασίλης την Αθήνα;

Συζητήστε στην τάξη για το νέφος στις μεγάλες πόλεις, τι είναι, πώς δημιουργείται και τι μπορούμε να κάνουμε, για να το αντιμετωπίσουμε.

Ο δικός μας Αϊ-Βασίλης

Καλή του ώρα του Αϊ-Βασίλη με την κόκκινη φόρμα και την ολόλευκη γούνα, δε λέω... Μα, αυτός, μάτια μου, τι σχέση έχει με τον δικό μας τον Αϊ-Βασίλη τον σοφό, τον δάσκαλο; Το λένε και τα κάλαντα: «Βαστάει πένα και χαρτί, χαρτί και καλαμάρι, και στο ραβδί του ακούμπησε να πει τ' αλφαβητάρι». Στα κάλαντα της Μυκόνου τον λένε... γραμματικό! «Κι αν είσαι και γραμματικός, πες μας την αλφαβήτα».

Και βέβαια ήτανε γραμματικός και πολύ σπουδαγμένος. Ένας από τους Τρεις Ιεράρχες. Κι έγραψε πάμπολλα συγγράμματα και έδωσε συμβουλές, πώς να διαβάζουν τα παιδιά, πόση αξία έχει το διάβασμα.

Τα έλεγα όλα αυτά με λόγια απλά στην εγγονή μου, όταν ξαφνικά μπήκε ο

παππούς και είπε: «Από το πολύ νέφος δε φαίνεται η Αθήνα!».

Κι η εγγονή μου, που περιμένει τα δώρα της από τον καλό μας γραμματικό και δάσκαλο, ρώτησε με αγωνία: «Γιαγιάκα μου, λες να μην τη βρει την Αθήνα ο Αϊ-Βασίλης με τόσο πολύ νέφος;».

Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας

7

Έλα τώρα να συμπληρώσουμε τον παρακάτω πίνακα. Παρατήρησε πού μπαίνει ο τόνος.

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ						
Ονομαστική	η	χαρά	.....	θάλασσα	.....	ταυτότητα
Γενική	της	χαράς	ώρας	θάλασσας	ελπίδας	ταυτότητας
Αιτιατική	τη(ν)	.....	.....	.....	.....	.....
Κλητική	–	.....	ώρα	.....	.....	.....
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ						
Ονομαστική	οι	χαρές	.....	.....	ελπίδες	.....
Γενική	των	χαρών	ωρών	θαλασσών	ελπίδων	ταυτοτήτων
Αιτιατική	τις	.....	.....	.....	.....	.....
Κλητική	–	.....	ώρες	θάλασσες	.....	.....

8

Τα παιδιά έγραψαν στο σχολείο χριστουγεννιάτικες κάρτες. Χρειάστηκε όμως να χωρίσουν κάποιες λέξεις στο τέλος της σειράς.

Παρατήρησε πώς χώρισαν ο Λουκάς και η Γαλήνη τις λέξεις και απάντησε στις παρακάτω ερωτήσεις. Γράψε τις απαντήσεις **στο τετράδιό σου**.

- Πώς χωρίζονται δύο όμοια σύμφωνα;
- Πώς χωρίζονται τα δίψηφα σύμφωνα;
- Πώς χωρίζονται τα δίψηφα φωνήεντα;
- Πώς χωρίζεται ένα σύμφωνο που βρίσκεται ανάμεσα σε δύο φωνήεντα;

Πήγαινε στο **Τετράδιο Εργασιών** στις σελίδες 78 και 79 και κάνε τις ασκήσεις

9, **10** και **11**.

Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας

7

Έλα τώρα να συμπληρώσουμε τον παρακάτω πίνακα. Παρατήρησε πού μπαίνει ο τόνος.

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ						
Ονομαστική	η	χαρά	.....	θάλασσα	.....	ταυτότητα
Γενική	της	χαράς	ώρας	θάλασσας	ελπίδας	ταυτότητας
Αιτιατική	τη(ν)	.....	.....	.....	.....	.....
Κλητική	–	.....	ώρα	.....	.....	.....
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ						
Ονομαστική	οι	χαρές	.....	.....	ελπίδες	.....
Γενική	των	χαρών	ωρών	θαλασσών	ελπίδων	ταυτοτήτων
Αιτιατική	τις	.....	.....	.....	.....	.....
Κλητική	–	.....	ώρες	θάλασσες	.....	.....

Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας

7

Έλα τώρα να συμπληρώσουμε τον παρακάτω πίνακα. Παρατήρησε πού μπαίνει ο τόνος.

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ						
Ονομαστική	η	χαρά	...ώρα...	θάλασσα	...ελπίδα...	ταυτότητα
Γενική	της	χαράς	ώρας	θάλασσας	ελπίδας	ταυτότητας
Αιτιατική	τη(ν)	...χαρά...	...ώρα...	...θάλασσα...	...ελπίδα...	...ταυτότητα...
Κλητική	–	...χαρά...	ώρα	...θάλασσα...	...ελπίδα...	...ταυτότητα...
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ						
Ονομαστική	οι	χαρές	...ώρες...	...θάλασσες...	ελπίδες	...ταυτότητες...
Γενική	των	χαρών	ωρών	θαλασσών	ελπίδων	ταυτοτήτων
Αιτιατική	τις	...χαρές...	...ώρες...	...θάλασσες...	...ελπίδες...	...ταυτότητες...
Κλητική	–	...χαρές...	ώρες	θάλασσες	ελπίδες	...ταυτότητες...

8

Τα παιδιά έγραψαν στο σχολείο χριστουγεννιάτικες κάρτες. Χρειάστηκε όμως να χωρίσουν κάποιες λέξεις στο τέλος της σειράς.

Παρατήρησε πώς χώρισαν ο Λουκάς και η Γαλήνη τις λέξεις και απάντησε στις παρακάτω ερωτήσεις. Γράψε τις απαντήσεις **στο τετράδιό σου**.

- Πώς χωρίζονται δύο όμοια σύμφωνα;
- Πώς χωρίζονται τα δίψηφα σύμφωνα;
- Πώς χωρίζονται τα δίψηφα φωνήεντα;
- Πώς χωρίζεται ένα σύμφωνο που βρίσκεται ανάμεσα σε δύο φωνήεντα;

Πήγαινε στο **Τετράδιο Εργασιών** στις σελίδες 78 και 79 και κάνε τις ασκήσεις **9**, **10** και **11**.

Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας

Άσκηση 9

Ελάτε να φτιάξουμε μια ομαδική φανταστική ιστορία.

- Χωριστείτε σε τέσσερις ομάδες των 5-6 παιδιών.
- Ο πρώτος παίκτης της κάθε ομάδας γράφει σε ένα χαρτί μια πρόταση με την πρώτη από τις παρακάτω λέξεις και το δίνει στον επόμενο παίκτη.
- Ο δεύτερος παίκτης γράφει και αυτός με τη σειρά του μια πρόταση με τη δεύτερη λέξη και δίνει το χαρτί στον τρίτο παίκτη, κτλ.
- Προσοχή! Οι προτάσεις πρέπει ενωμένες να φτιάχνουν μια ιστορία.
- Κερδίζει η ομάδα που θα τελειώσει πιο γρήγορα την ιστορία της.

Ορίστε οι λέξεις:

καρδιά
 γοργόνα
 ομορφιά
 πυξίδα
 χώρα
 πεταλούδα
 ανηφόρα
 θάλασσα
 φάλαινα

Άσκηση 10

Μπορείς να βοηθήσεις τη Γαλήνη να συμπληρώσει τα κενά βάζοντας στη σωστή μορφή τις λέξεις καρδιά, ώρα και θάλασσα;

- Αν ακουμπήσω το χέρι στο στήθος μου, ακούω τους χτύπους της ..... μου.
- Ο Λουκάς είναι καλόκαρδος, δηλαδή έχει καλή .....
- Όταν τρώμε έξω με τους δικούς μου, παραγγέλνουμε φαγητά της .....
- Με τη Χαρά, τον Αρμπέν και τον Λουκά συζητούμε με τις .....
- Το αγαπημένο μου βιβλίο είναι «Οι πειρατές των επτά .....».
- Τα κύματα της ..... μπορεί να φτάσουν τα πέντε μέτρα.

Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας

Άσκηση 9

Ελάτε να φτιάξουμε μια ομαδική φανταστική ιστορία.

- Χωριστείτε σε τέσσερις ομάδες των 5-6 παιδιών.
- Ο πρώτος παίκτης της κάθε ομάδας γράφει σε ένα χαρτί μια πρόταση με την πρώτη από τις παρακάτω λέξεις και το δίνει στον επόμενο παίκτη.
- Ο δεύτερος παίκτης γράφει και αυτός με τη σειρά του μια πρόταση με τη δεύτερη λέξη και δίνει το χαρτί στον τρίτο παίκτη, κτλ.
- Προσοχή! Οι προτάσεις πρέπει ενωμένες να φτιάχνουν μια ιστορία.
- Κερδίζει η ομάδα που θα τελειώσει πιο γρήγορα την ιστορία της.

Ορίστε οι λέξεις:

καρδιά
γοργόνα
ομορφιά
πυξίδα
χώρα
πεταλούδα
ανηφόρα
θάλασσα
φάλαινα

Άσκηση 10

Μπορείς να βοηθήσεις τη Γαλήνη να συμπληρώσει τα κενά βάζοντας στη σωστή μορφή τις λέξεις **καρδιά**, **ώρα** και **θάλασσα**:

- Αν ακουμπήσω το χέρι στο στήθος μου, ακούω τους χτύπους της ..... μου.
- Ο Λουκάς είναι καλόκαρδος, δηλαδή έχει καλή .....
- Όταν τρώμε έξω με τους δικούς μου, παραγγέλνουμε φαγητά της .....
- Με τη Χαρά, τον Αρμπέν και τον Λουκά συζητούμε με τις .....
- Το αγαπημένο μου βιβλίο είναι «Οι πειρατές των επτά .....
- Τα κύματα της ..... μπορεί να φτάσουν τα πέντε μέτρα.

Άσκηση 10

Μπορείς να βοηθήσεις τη Γαλήνη να συμπληρώσει τα κενά βάζοντας στη σωστή μορφή τις λέξεις **καρδιά**, **ώρα** και **θάλασσα**;

☀️ Αν ακουμπήσω το χέρι στο στήθος μου, ακούω τους χτύπους της **καρδιάς** μου.

☀️ Ο Λουκάς είναι καλόκαρδος, δηλαδή έχει καλή **καρδιά**.

☀️ Όταν τρώμε έξω με τους δικούς μου, παραγγέλνουμε φαγητά της **ώρας**.

☀️ Με τη Χαρά, τον Αρμπέν και τον Λουκά συζητούμε με τις **ώρες**.

☀️ Το αγαπημένο μου βιβλίο είναι «Οι πειρατές των επτά **θαλασσών**».

78

☀️ Τα κύματα της **θάλασσας** μπορεί να φτάσουν τα πέντε μέτρα.

Άσκηση 11

Η Γαλήνη δε θυμάται πώς χωρίζονται οι λέξεις, όταν δε χωρούν ολόκληρες στο τέλος της σειράς. Μπορείς να τη βοηθήσεις;
Για να το κάνεις, δες τι απάντησες στις ερωτήσεις της σελίδας 46 του βιβλίου σου.

Άννα: Άν-να

μούρα: .....

κήπος: .....

γιαγιά: .....

πίατο: .....

είπα: .....

άλλος: .....

Διάβασε αυτά που γράφει ο πίνακας και σημείωσε τι έμαθες.

Έμαθα...	Πολύ καλά ●	Αρκετά καλά ●
Έμαθα να περιγράψω ένα πρόσωπο.		
Έμαθα τα μέρη του σώματος και του προσώπου.		
Έμαθα να ξεχωρίζω τα μέρη απλών προτάσεων.		
Έμαθα να φτιάχνω αντίθετες λέξεις με τα ξε-, α-, αν- .		
Έμαθα να χωρίζω μια λέξη στα δύο, όταν δε χωρά ολόκληρη στο τέλος της σειράς.		
Έμαθα να κλίνω τα θηλυκά ουσιαστικά σε -α .		

12. Ποπό! Κόσμος που περνά!

Άσκηση 11

Η Γαλήνη δε θυμάται πώς χωρίζονται οι λέξεις, όταν δε χωρούν ολόκληρες στο τέλος της σειράς. Μπορείς να τη βοηθήσεις;

Για να το κάνεις, δες τι απάντησες στις ερωτήσεις της σελίδας 46 του βιβλίου σου.

Άννα: Άν-να	μούρα:	κήπος: .....
είπα:	γιαγιά:	πιάτο: .....
	άλλος:	

12. Ποπό! Κόσμος που περνά!

Άσκηση 11

Η Γαλήνη δε θυμάται πώς χωρίζονται οι λέξεις, όταν δε χωρούν ολόκληρες στο τέλος της σειράς. Μπορείς να τη βοηθήσεις;

Για να το κάνεις, δες τι απάντησες στις ερωτήσεις της σελίδας 46 του βιβλίου σου.

Άννα: Άν-να	μούρα: μού-ρα	κήπος: κή-πος
είπα: εί-πα	γιαγιά: για-γιά	πιάτο: πιά-το
	άλλος: άλ-λος	

Χριστουγεννιάτικο δέντρο

Καμpanούλες, καμpanούλες
κρεμαστές μικρές χαρούλες,
και μπαμπάκι αντί για χιόνια
στα μικρά του δέντρου κλώνια.

Μπάλες μπάλες και κεράκια
κι αναμμένα φαναράκια,
και παιχνίδια κι αγγελούδια
κι άλλα χίλια δυο καλούδια.

Κάτω χαμηλά στη βάση
μάγοι και βοσκοί έχουν φτάσει,
και προς της κορφής τα μέρη
φέγγει λαμπερό ένα αστέρι.

Ρένα Καρδαίου

δραστηριότητες

Ποια στολίδια ήταν κρεμασμένα στο χριστουγεννιάτικο δέντρο; Τι υπάρχει στη βάση του δέντρου και τι στην κορυφή του;

Ρώτησε τους γονείς σου αν θυμούνται κάποιο ποίημα για το χριστουγεννιάτικο δέντρο, που έλεγαν όταν εκείνοι ήταν μαθητές. Φτιάξε με τους συμμαθητές σου μια συλλογή με όσα ποιήματα συγκεντρωθούν.

Φαντάσου ότι γίνεται ένας διαγωνισμός για το πιο παράξενα στολισμένο δέντρο. Τι θα κρέμαγες στα κλαριά του; Θέλεις να το ζωγραφίσεις;

Για ν' ακούσεις τραγούδια με θέμα το χριστουγεννιάτικο δέντρο, σου προτείνουμε: α) το «Δεντράκι μου περήφανο» από το CD Χριστούγεννα. 16 Τραγούδια από όλο τον κόσμο και β) «Το χριστουγεννιάτικο δέντρο» και «Το έλατο που έγινε χριστουγεννιάτικο δέντρο» από το CD Χριστούγεννα Νο 1. Ουράνιο τόξο.

Φτιάξτε με τους συμμαθητές σου ο καθένας τη δική του χριστουγεννιάτικη κάρτα. Πάρτε ένα κομμάτι χρωματιστό χαρτόνι και διπλώστε το στη μέση, ώστε να του δώσετε το σχήμα της κάρτας. Ζωγραφίστε στην εξωτερική πλευρά ένα χριστουγεννιάτικο θέμα και στην εσωτερική γράψτε ευχές. Στολίστε το χριστουγεννιάτικο δέντρο της τάξης.

Ο Αϊ-Βασίλης θα βρει το δρόμο του

Ο Ιβάν και η οικογένειά του εγκαταλείπουν τον τόπο τους κι όλα τα υπάρχοντά τους, μαζί και την Ευτυχού, τη γάτα τους, εξαιτίας της καταστροφής που προκάλεσε μια χιονοστιβάδα. Είναι παραμονές Χριστουγέννων. Στην κατασκήνωση της νέας χώρας που μεταφέρθηκαν όλα είναι χιονισμένα και στολισμένα. Ο Ιβάν είναι σκεπτικός. «Θα μπορέσει άραγε να με βρει φέτος ο Αϊ-Βασίλης;» αναρωτιέται καθώς ρίχνει το γράμμα που έγραψε για τον Αϊ-Βασίλη στο γραμματοκιβώτιο. Είναι παραμονή Πρωτοχρονιάς και στη στολισμένη αίθουσα της κατασκήνωσης όλοι γιορτάζουν.

Ο Ιβάν κοίταζε χαρούμενος τους γονείς του που χόρευαν ξέφρενα. Τους καμάρωνε. Ξαφνικά ο πατέρας, κάνοντας μια απότομη φιγούρα, τον άρπαξε παρασύροντάς τον στο χορό.

Δίχως να καταλάβει ο Ιβάν βρέθηκε στην αυλή, κάτω από το μεγάλο έλατο που ήταν στολισμένο με ολόλευκες μπάλες χιονιού. Άρχισαν να χορεύουν και οι τρεις τους γύρω απ' το δέντρο και ξαφνικά η μαμά φώναξε:

– Α! Ένα όμορφο κουτί κάτω απ' το δέντρο!

– Για να δούμε, Ιβάν, άνοιξε το κουτί, είπε ο πατέρας και τον παρέσυρε χορεύοντας μαζί του.

– Μα πατέρα... δεν ξέρουμε για ποιον είναι αυτό το κουτί, δίστασε ο Ιβάν.

– Για να δούμε τότε... Ίσως γράφει για ποιον είναι, είπε η μαμά κι έσκυψε και διάβασε πάνω από το κουτί:

*Για τον Ιβάν
Κατασκηνώσεις Ακριτοβουνίου*

– Άνοιξέ το, επέμενε ο πατέρας.

Ένας περίεργος θόρυβος ακουγόταν μέσα απ' το κουτί.

– Κάνε γρήγορα, επιτέλους... Ξεπαγιάσαμε, διαμαρτυρήθηκε η μαμά.

Και τότε, μπροστά στα μάτια όλων, μέσα απ' το κουτί ξεπρόβαλε ένα γατάκι.

Ήταν ολόασπρο και φορούσε μια κόκκινη κορδέλα στο λαιμό, ολόιδια με κείνη που φορούσε η μαμά στα μαλλιά της τις γιορτές. Τους κοίταξε φοβισμένο, ενώ έτρεμε λιγάκι απ' το κρύο.

–Ω, πόσο μοιάζει με την Ευτυχού! φώναξε ο Ιβάν και πήρε στην αγκαλιά του το γατάκι για να το ζεστάνει. Οι γονείς του κοιτάχτηκαν στα μάτια χαρούμενοι.

– Και πώς θα το ονομάσεις; ρώτησαν.

– Ασπρουλού, είπε με σιγουριά ο Ιβάν κι έπειτα γέλασε χαρούμενα. Ασπρουλού είναι ό,τι πρέπει νομίζω...

– Ωραία ιδέα, είπε η μαμά. Ώρα για ύπνο όμως, γιατί αν μείνουμε κι άλλο εδώ θα ξεπαγιάσουμε κι εμείς και η Ασπρουλού σου.

Κατερίνα Αναγνωστού

δραστηριότητες

Τι ήταν εκείνο που έκανε τον Ιβάν να σκέφτεται ότι ο Αϊ-Βασίλης δε θα έβρισκε τον δρόμο για να φέρει το δώρο του;

Τι νομίζεις ότι έγραφε ο Ιβάν στο γράμμα που έστειλε στον Αϊ-Βασίλη; Τι θα έγραφες εσύ στο δικό σου;

Με τους συμμαθητές σου αναζητήστε παλιές κάρτες που να απεικονίζουν τον Αϊ-Βασίλη και ο καθένας ας φτιάξει την ιστορία του.

Κάλαντα Πρωτοχρονιάς

Αρχιμηνιά κι αρχιχρονιά κι αρχή του Γεναρίου,
 Άγιος Βασίλης έρχεται από την Καισαρεία,
 βαστά εικόνα και χαρτί, χαρτί και καλαμάρι,
 το καλαμάρι έγγραφε και το χαρτί μιλούσε.
 – Βασίλη, πόθεν* έρχεσαι και πόθεν κατεβαίνεις;
 – Από τη μάνα μ' έρχομαι και στο σχολειό μου πάω.
 – Κátσε να φας, kátσε να πιεις, kátσε να τραγουδήσεις,
 κι αν είσαι και γραμματικός, pes μας την άλφα-βήτα.
 Και στο ραβδί του (α)κούμπησε να πει την άλφα-βήτα
 και το ραβδί του (ή)ταν ξερό, κλωρά βλαστάρια βγάξει,
 και πάνω στα βλαστάρια του πέρδικες κελαηδούσαν.
 Σ' αυτό το σπίτι που 'ρθαμε πέτρα να μη ραγίσει
 κι ο νοικοκύρης του σπιτιού χρόνια πολλά να ζήσει
 και να μας και να μας καλοκαρδίσει.

Από τη Σωζόπολη

Σπίρος Καρδαμάκης «Ο Α-Βασίλης και η βασίλοπτα»

* **πόθεν**: από πού

Ο χιονάνθρωπος

Πιπεριά για μύτη
κάρβουνα για μάτια
για τα δυο του χέρια
ξύλα δυο κομμάτια.

Να, και για καπέλο
μια παλιοκανάτα,
κοντοστρουμπουλάτος*
σαν χοντροπατάτα.

Όσοι θα περνούνε
και θα τον κοιτάζουν
θα χαμογελούνε...
Και θα τον... θαυμάζουν.

Ελλην Αλεξίου

81

* κοντοστρουμπουλάτος: κοντός και παχύς

δραστηριότητες

Από ποια αντικείμενα έφτιαξαν τα παιδιά τη μύτη, τα μάτια, τα χέρια και το καπέλο του χιονάνθρωπου;

Έφτιαξες ποτέ σου χιονάνθρωπο;
Πότε και με ποιον;

Τι θα συμβεί στον χιονάνθρωπο αν βγει ο ήλιος; Γιατί νομίζεις πως συμβαίνει αυτό;

Παρατήρησε την παρακάτω ζωγραφιά. Σκέψου τον διάλογο που κάνει ο χιονάνθρωπος με τον ήλιο και γράψε τα λόγια τους στα «συννεφάκια».

